

«Αυριανό Εκτάκι, υιοθέτησε ένα Πρωτάκι, μπορείς»

Δρ. Μαρτίνου Σωτηρία, Σχολική Σύμβουλος 4^{ης} Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Ηρακλείου

Μυρωνάκη Βάνα Δασκάλα 10^{ου} Δημοτικού Σχολείου –Συγγραφέας για παιδιά

Περίληψη

Η μετάβαση των νηπίων από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό σχολείο είναι μια ξεχωριστή εμπειρία για τη ζωή του παιδιού. Είναι λοιπόν σημαντικό όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς εκπαιδευτικοί, γονείς και παιδιά να συνεργαστούν, προσπαθώντας να συμβάλλουν στον κοινό σκοπό της ομαλής μετάβασης των παιδιών στο Δημοτικό. Η ομαλή μετάβαση, εκτός από την ακαδημαϊκή επιτυχία του μαθητή, αποβλέπει και στη συναισθηματική και κοινωνική αγωγή του. Το Δημοτικό Σχολείο, είναι για το μικρό μαθητή της Α' τάξης μια καινούρια πραγματικότητα, με άλλη χωροταξική εικόνα, με διαφορετικό εξοπλισμό, διαφορετική επίπλωση, πολλούς μαθητές και δασκάλους, με άλλες δραστηριότητες, απαιτήσεις, καθήκοντα και υποχρεώσεις. Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται το πρόγραμμα ομαλής μετάβασης από το Ν/Γ στο Δημοτικό Σχολείο, το οποίο εφαρμόστηκε στο 10^ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου Κρήτης.

Το 10^ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου υποδέχτηκε με μια μεγάλη αγκαλιά τα μελλοντικά «Πρωτάκια» από και τα όμορα Νηπιαγωγεία, δίνοντας και μια άλλη διάσταση στο σχέδιο δράσης για τη μετάβαση των νηπίων στο Δημοτικό, συνδυάζοντάς το ως προληπτικό μέτρο για την ενδοσχολική βία. Με το σύνθημα: «Αυριανό Εκτάκι, υιοθέτησε ένα Πρωτάκι, μπορείς!», τα παιδιά της Πέμπτης Δημοτικού που θα φοιτήσουν την επόμενη σχολική χρονιά στην Έκτη Δημοτικού, από απλοί παρατηρητές γίνονται υπεύθυνα άτομα, με την ενεργή συμμετοχή τους στην προστασία των μικρών τους φίλων και γενικότερα βελτιώνεται η στάση τους προς τους κανόνες της σχολικής ζωής.

Λέξεις κλειδιά: μετάβαση, νηπιαγωγείο, δημοτικό, πρόληψη ενδοσχολικής βίας

1. Εισαγωγή - Προβληματική

Μια μεγάλη αλλαγή πραγματοποιείται για τα παιδιά που με την ολοκλήρωση της φοίτησης στο Νηπιαγωγείο θα περάσουν τη μεγάλη πόρτα του Δημοτικού Σχολείου, ένα νέο χώρο γι' αυτά. Η είσοδος του παιδιού στο σχολείο θεωρείται: «κρίσιμο γεγονός της ζωής», «κρίσιμη φάση», «ζώνη προβλήματος» (Woeffray, 1996, 12). Αυτή η μετάβασή σε ένα νέο και άγνωστο περιβάλλον «συνδέεται με συγκεκριμένες προσδοκίες και ενθουσιασμό, ενώ ταυτόχρονα μπορεί να παρουσιάσει ποικίλους βαθμούς έντασης κι ανησυχίας» (Brostrom, 2002, 52). Άλλες ερευνητικές μελέτες (Rydolph et al., 2001, 930-931) προσδίδουν στη μετάβαση «θετικά χαρακτηριστικά» φωτίζοντας το στοιχείο της αλλαγής ως πρόκληση για μια νέα αρχή. Τη σημαντικότητα αυτής της μετάβασης, την αντιλαμβάνονται τα ίδια τα παιδιά. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς, οι μαθητές της Α' τάξης μας λένε με καμάρι πως από το Σεπτέμβρη μέχρι τον Ιούνιο, άλλαξαν, μεγάλωσαν, έκαναν καινούριους φίλους, συνεργάστηκαν, έμαθαν τα γράμματα που δεν τα γνώριζαν, έμαθαν να γράφουν, να διαβάζουν, να κάνουν μαθηματικές πράξεις, να ζωγραφίζουν πιο ωραία, κ.ά..

Οι μαθητές και οι δάσκαλοι του 10^{ου} Δημοτικού Σχολείου, αποφάσισαν με χαρά να υποδεχτούν τα νέα «Πρωτάκια τους» από τα όμορα Νηπιαγωγεία από τον Ιούνιο με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο, σε μια προσπάθεια να τα βοηθήσουν να ενταχθούν ομαλά στη νέα πραγματικότητα και να νιώσουν όμορφα για το νέο τους σχολείο. Εκεί που φοιτούν ήδη κάποια από τα αδερφάκια τους, κάποιοι φίλοι, αλλά και τα παιδάκια της Α' τάξης που ήταν μαζί τους την περσινή χρονιά ως προνήπια.

Ομαλή μετάβαση, λοιπόν, για τα νήπια που θα γραφτούν στην Πρώτη Τάξη σχεδιάστηκε από τους εκπαιδευτικούς του 10ου Δημοτικού Σχολείου και με πρωταγωνιστές τους μαθητές της Ε΄ Τάξης.

2. Σκοποί του σχεδίου δράσης του προγράμματος

Η ομαλή μετάβαση των νηπίων από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, μέσα από ευχάριστες δραστηριότητες ήταν ένας από τους σκοπούς της δράσης. Επίσης η πρόληψη της ενδοσχολικής βίας με την ενίσχυση της επικοινωνίας, της συνεργασίας, της αλληλεγγύης και της εμπιστοσύνης, αποτέλεσε επίσης σκοπό της δραστηριοποίησης της σχολικής μονάδας για την ομαλή μετάβαση των νηπίων στο Δημοτικό Σχολείο.

3. Επιδιωκόμενοι στόχοι

- Ευαισθητοποίηση των μαθητών της Σχολικής Μονάδας, για την υποδοχή των νηπίων, καλλιεργώντας τους τη συναισθηματική νοημοσύνη και ενσυναίσθηση.
- Επίσκεψη γνωριμίας και εξοικείωσης των παιδιών του Νηπιαγωγείου με τους χώρους και τα πρόσωπα του Δημοτικού Σχολείου.
- Η ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ δασκάλων και νηπιαγωγών (εκπαιδευτικών δυο διαφορετικών δομών της ίδιας βαθμίδας) με την ανταλλαγή εμπειριών και τον από κοινού σχεδιασμό δραστηριοτήτων.

3.1. Ευαισθητοποίηση των μαθητών

Η δράση απευθυνόταν σε όλους τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου, και κυρίως στα παιδιά-μαθητές που φοιτούσαν στην Ε΄ Τάξη κατά το μήνα Ιούνιο που πραγματοποιήθηκε η υποδοχή. Οι μαθητές αυτοί που από το Σεπτέμβρη της νέας σχολικής χρονιάς θα ήταν μαθητές της ΣΤ΄ τάξης, έγιναν οι οικοδεσπότες - ξεναγοί στο χώρο του Σχολείου. Οι ίδιοι, από τον επόμενο χρόνο, θα είχαν την προστασία των μαθητών της Πρώτης τάξης.

Η ευαισθητοποίηση έγινε με βιωματικό τρόπο, μέσα από ένα θεατρικό παιχνίδι. Τα παιδιά κλήθηκαν να ανασύρουν μνήμες για το πώς αισθάνθηκαν, όταν πέρασαν για πρώτη φορά την πόρτα του σχολείου. Πώς τους φαινόταν το κτίριο, πώς τους αντιμετώπισαν τα μεγαλύτερα παιδιά, τι δυσκολίες φαντάζονταν πως θα έχουν, κ.τ.λ.. Μέσα από παιχνίδια ρόλων μπήκαν στη θέση του μικρού μαθητή (καλλιέργεια της ενσυναίσθησης). Αργότερα με ιδεοθύελλα (brainstorming) συμμετείχαν στον τρόπο υποδοχής των νηπίων, είπαν τις ιδέες τους και έγιναν οι οικοδεσπότες της υποδοχής. Ανάλογα ερεθίσματα δόθηκαν και στις υπόλοιπες τάξεις από τους εκπαιδευτικούς.

Τα παιδιά καλωσόρισαν στις τάξεις τους τα νήπια με ζωγραφιές, κατασκευές τραγούδια κτλ. Όμως την ώρα της υποδοχής στην αυλή βρίσκονταν μόνο τα παιδιά της Ε΄ τάξης και οδήγησαν τα νήπια σε κάθε τάξη.

3.2. Επίσκεψη γνωριμίας

Στόχος της συγκεκριμένης δράσης ήταν η βιωματική επαφή των νηπίων με τα παιδιά, τους δασκάλους και τους χώρους του σχολείου. Η επίσκεψη έγινε σε

προκαθορισμένη ημερομηνία, το μήνα Ιούνιο, μετά από συνεννόηση του Δημοτικού Σχολείου με τα όμορα Νηπιαγωγεία.

3.3 Ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ δασκάλων και νηπιαγωγών

Στόχος της δράσης ήταν η συνεύρεση των νηπιαγωγών και των δασκάλων σε μια «χώρα», τη «Λουλουδοχώρα». Η ανταλλαγή εμπειριών και προτάσεων και ο σχεδιασμός δραστηριοτήτων για την καλύτερη δυνατή μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό.

4. Υλοποίηση του σχεδίου δράσης

Η υποδοχή των Νηπίων από τα όμορα Νηπιαγωγεία, στο 10^ο Δημοτικό Σχολείο της πόλης του Ηρακλείου, έμοιαζε με παραμύθι.

Οι μαθητές της Ε΄ Τάξης υποδέχτηκαν τα παιδιά του Νηπιαγωγείου στην είσοδο του σχολείου, κουνώντας χρωματιστά πανιά στον ήχο μιας εύθυμης μουσικής. Ένας χρωματιστός δρόμος από πανιά, τα οδηγούσε στην αυλή. Ο/Η Διευθυντής/τρια, καλωσόριζε τα παιδιά και τα προετοιμάζε, λέγοντας πως κάτι παράξενο θα συμβεί.

Αυτό ήταν το σύνθημα για να εμφανιστεί η κυρία Άλφα-Βήτα που ερχόταν ξαφνικά σαν να άνεμος και αναφώνουσε: *«Ω!! καλώς ήρθατε στο σχολείο της χαράς. Θέλετε να παίξετε με τα γράμματα μου;»*

Τα παιδιά της Ε΄ τάξης, χρησιμοποιώντας τα πανιά που πριν ήταν δρόμος, σχημάτιζαν τεράστια γράμματα στην αυλή. Το Π γινόταν μια πόρτα που οδηγούσε στη χώρα των πάγων, στους πόλους της γης. Τα παιδιά γίνονταν πικουίνι, χαιρετιούνταν με τις μύτες, την πλάτη κ.τ.λ. Στο Τ τα παιδιά μεταμορφώνονταν σε τυμπανιστές και ότι άλλο αρχίζει από Τ που έλεγαν τα παιδιά της Ε΄ και τα νήπια. Το Ε είναι το γράμμα της ελευθερίας. Όλοι κινήθηκαν ελεύθερα στο χώρο, πάντα με τη συνοδεία κατάλληλης μουσικής. Αφού έπαιξαν με διάφορα γράμματα, σχημάτισαν προτελευταίο το γράμμα Λ, και δημιουργήθηκε μια λουλουδοχώρα. Τα παιδιά κινήθηκαν στο χώρο, μάζεψαν φανταστικά λουλούδια, τα μύρισαν, τα μοίρασαν το ένα στο άλλο κ.τ.λ.

Ωστόσο τα παιδιά της Ε΄ τάξης είχαν φτιάξει ένα λουλουδόδρομο, σκορπίζοντας αληθινά λουλούδια και ροδοπέταλα που οδηγούσαν στην πόρτα της Α΄ τάξης.

«Ω! αναφώνησε η κυρία Άλφα-Βήτα, η λουλουδοχώρα έγινε ένας λουλουδόδρομος. Ελάτε να ανακαλύψουμε που οδηγεί».

Εικόνα1 : Φωτογραφία από τη δράση της Σχολικής Μονάδας με τα λουλούδια που σχημάτισαν το λουλουδόδρομο.

Τα νήπια, ακολουθώντας τα λουλούδια και τα παιδιά της Ε΄ τάξης, οδηγήθηκαν στις τάξεις. Η κάθε δασκάλα υποδέχτηκε μαζί με τους μαθητές της τα νήπια με το δικό της μοναδικό τρόπο.

Με το τέλος της ξενάγησης στις σχολικές τάξεις, τα παιδιά του Νηπιαγωγείου οδηγήθηκαν ξανά στην αυλή, όπου τους περίμενε το γράμμα το Α, το γράμμα της Αγάπης και της Αγκαλιάς, που έμεινε τελευταίο.

Τα παιδιά της Ε΄ τάξης, πιασμένα χέρι-χέρι με τα νήπια, έγιναν φίλοι. Ακούστηκαν λόγια, όπως: «στο σχολείο μαθαίνουμε πάνω από όλα να κοιτάμε ο ένας τον άλλο στα μάτια. Να αγκαλιαζόμαστε και να αγαπάμε». Κι αφού όλοι έγιναν μια αγκαλιά, ξαφνικά ο ουρανός γέμισε με τα χρώματα των συναισθημάτων. Από τον ουρανό έπεσαν μπαλόνια. Οι στιγμές δεν περιγράφονταν με λόγια. Η συγκίνηση μικρών και μεγάλων ήταν μεγάλη.

Εικόνα 2: Φωτογραφία από τη δράση της Σχολικής Μονάδας που απεικονίζει τα μπαλόνια που έπεφταν από τον ουρανό.

Τέλος, έγινε ο αποχαιρετισμός. Τα παιδιά της Ε΄ τάξης έδωσαν υπόσχεση φιλίας με κάθε ένα από τα νήπια και τους πρόσφεραν δώρα που έχουν είχαν φτιάξει με τις δασκάλες τους.

Εικόνα 3: Φωτογραφία από τη δράση της Σχολικής Μονάδας που απεικονίζει τα δώρα που έφτιαξαν οι μαθητές με τις δασκάλες τους.

Εικόνα 3: Φωτογραφία από τη δράση της Σχολικής Μονάδας με τα δώρα για τα παιδιά του νηπιαγωγείου

5. Αξιολόγηση της δράσης

Μετά την επίσκεψη οι εκπαιδευτικοί συζήτησαν με τα παιδιά, για τα στοιχεία της δράσης που τους άρεσαν, για όσα τους έκαναν εντύπωση, για όσα θα άλλαζαν, και όσα θα πρόσθεταν για την καλύτερη διοργάνωση της μετάβασης από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό και κυρίως για τα συναισθήματα που ένιωσαν. Τα παιδιά της Ε΄ τάξης, μετά την ολοκλήρωση της δράσης συζήτησαν με ποιο τρόπο θα βοηθούσαν τους καινούργιους τους φίλους από τη νέα σχολική χρονιά όταν θα είχαν κάποιο πρόβλημα, πώς θα τους προστάτευαν και πώς θα τους φρόντιζαν από τη νέα σχολική χρονιά. Οι δασκάλες της Α΄ τάξης πρότειναν κοινές δραστηριότητες με τα νήπια, π.χ. παρακολούθηση μαθήματος Α΄ τάξης, όπου τα νήπια θα συμμετείχαν ενεργά στις εργασίες, ανάγνωση παραμυθιών και εικαστικών δημιουργιών. Πρότειναν, δηλαδή, την επέκταση των δράσεων. Ο θετικός αντίκτυπος αυτού του σχεδίου υποδοχής οδήγησε στην παρουσίασή του ως καλής πρακτικής αναφορικά με τη μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Η καλή πρακτική μετά την υλοποίησή της στην πράξη

αναδείχθηκε σε επιμορφωτικές σε Ημερίδες της Σχολικής Συμβούλου 4^{ης} Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Ηρακλείου.

Η ανάδειξη της συγκεκριμένης δράσης γίνεται, για να τονίσει τη σημαντικότητα της μετάβασης του παιδιού από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό. Ανάλογες δράσεις είναι απαραίτητο να γίνονται και για το Γυμνάσιο, καθώς δρουν ως ένα προληπτικό μέτρο για το σχολικό εκφοβισμό.

Οι μαθητές της Ε΄ Τάξης δήλωσαν πως ένιωσαν ενθουσιασμό για το ρόλο που θα αναλάμβαναν με το ξεκίνημα της νέας σχολικής χρονιάς, να αναλάβουν τη φροντίδα ως οικοδεσπότες για τα νέα «Πρωτάκια».

Επίσης, κατά τη διάρκεια της νέας σχολικής χρονιάς, ο ρόλος που αναλαμβάνουν οι μαθητές βοηθά στην εξαφάνιση φαινομένων σχολικής βίας, καθώς οι μαθητές έχουν αναλάβει σημαντικό ρόλο και τονώνεται το αυτοσυναισθημά τους.

Και οι εκπαιδευτικοί του Δημοτικού Σχολείου ένιωσαν ιδιαίτερα ευχαριστημένοι που θα έχουν τη νέα σχολική χρονιά, χαρούμενα και υπεύθυνα παιδιά στο χώρο του Σχολείου τους.

Επίσης η κουλτούρα συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς δυο διαφορετικών δομών της ίδιας βαθμίδας βοηθά και τους γονείς να έχουν περισσότερη εμπιστοσύνη στους εκπαιδευτικούς και να βελτιώσουν την εικόνα που έχουν για το έργο που παρέχεται στις σχολικές μονάδες.

Ως επόμενη δράση δρομολογείται η ενημέρωση των γονέων από ειδικό επιστήμονα για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά κατά την μετάβαση τους στο Δημοτικό σχολείο και η αναζήτηση τρόπων, με τους οποίους μπορούν να υποστηρίξουν την ομαλή τους μετάβαση. Αυτή η συνάντηση θα πραγματοποιηθεί απογευματινές ώρες, μετά από συνεργασία της Σχολικής Συμβούλου με τη Διεύθυνση του Δημοτικού Σχολείου, τις Νηπιαγωγούς και το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του Νηπιαγωγείου.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Broström, S. (2018). *Communication and continuity in the transition from kindergarten to school in Denmark*. Ανακτήθηκε 6/2/2018 από:
<https://extranet.education.unimelb.edu.au/LED/tec/pdf/brostrom.pdf>
- Broström, S. (2002). Communication and continuity in the transition from kindergarten to school. In H. Fabian & A.W. Dunlop (Ed): *Transitions in the Early Years: Debating continuity and progression for young children in early education*. London and New York: Routledge Falmer.
- Rydolph, D.K., Lambert, F.S., Clark, G.A., & Kurlakowsky, D.K. (2001). Negotiating the Transition to Middle School: The Role of Self-Regulatory Processes, Child Development.
- Woeffray A. (1996). *Grundlagen der Schuleintritts- diagnostik*. Stuttgart-Wien: Paul Haupt Bern
- Μπαγάκης, Γ., Διδάχου, Ε., Βαλμάς, Φ., Λουμάκου, Μ. & Πομώνης, Μ. (2006). *Η ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό και η προσαρμογή τους στην Α΄ τάξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.